

**Жаңартылатын энергия көздерін
қолдау жөніндегі қаржы-есеп
айырысу орталығы**

"ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС
Бақылау кеңесінің
2022 жылғы 02 қарашадағы шешіміне
(№4 хаттама) 4-қосымша

"ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС
Бақылау кеңесінің
2022 жылғы 02 қарашадағы
шешімімен (№4 хаттама)
БЕКІТІЛГЕН

**«ЖЭК ЖӨНІНДЕГІ ҚЕАО» ЖШС-НІҢ
СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖӘНЕ КОММЕРЦИЯЛЫҚ ПАРАҒА
САТЫП АЛУҒА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ЖӨНІНДЕГІ
НҰСҚАУЛЫҚ**

Астана қ-сы, 2022 жыл

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 2-беті

1. Жалпы ережелер

1. Осы «ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық және Серіктестік, сәйкесінше) ISO 37001 "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесі" Халықаралық стандартының, Серіктестіктің өзге де ішкі нормативтік құжаттары мен Жарғы талаптарын ескере отырып, техникалық реттеу және метрология комитеті Төрағасының 2017 жылғы 16 қарашадағы № 318-НҚ бұйрығымен бекітілген Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес заңнамасына, Қазақстан Республикасының "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесі" Ұлттық стандартына сәйкес әзірленген.

Нұсқаулық Серіктестікте мәмілелер жасасу, шарттық міндеттемелерді орындау, қызметтер көрсету және өзге де әрекеттер кезінде туындауы мүмкін Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және коммерциялық пара беру жөніндегі рәсімдер мен механизмдерді айқындайды.

2. Нұсқаулық Серіктестіктің барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің, сондай-ақ азаматтық-құқықтық сипаттағы қызметтер көрсетуге шарт бойынша тартылған қызметкерлердің танысуы, орындауы және мүлтіксіз сақтауы үшін міндетті болып табылады.

2. Негізгі анықтамалар мен ұғымдар

3. Нұсқаулықта келесі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) пара - мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адам не оған теңестірілген адам, не жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адам не лауазымды адам, сол сияқты шет мемлекеттің немесе халықаралық ұйымның лауазымды адамы жеке өзі немесе делдал арқылы алатын ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүліктер, мүлікке құқық немесе мүліктік сипаттағы пайда.

Егер ақша, өзге де мүлік, материалдық қызмет көрсету түріндегі мүліктік пайда жоғарыда аталған адамның туыстары мен жақындарына оның келісімімен не егер ол бұған қарсы болмаса және өзінің қызметтік өкілеттігін пара берушінің пайдасына пайдаланса, бұл адамның іс-әрекеті де пара алу ретінде сараланады;

2) параны қорқытып алу - адамның пара берушінің немесе ол өкілі болып табылатын адамдардың заңды мүдделеріне нұқсан келтіруі мүмкін әрекеттер жасау қатерімен параны талап етуі не құқық қорғау мүдделері үшін зиянды салдардың алдын алу мақсатында ол пара беруге мәжбүр болатын жағдайларды қасақана жасауы.

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 3-беті

3) лауазымды адам - Серіктестіктің Байқау кеңесінің, оның атқарушы органының мүшелері немесе Серіктестіктің атқарушы органының функцияларын жеке-дара жүзеге асыратын адам, сондай-ақ Серіктестікте басқарушылық функцияларды орындайтын адам (ұйымдық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функциялары) және сатып алуды ұйымдастыру және өткізу жөнінде шешімдер қабылдауға уәкілетті, Серіктестікте дербес құрылымдық бөлімше басшысынан төмен емес лауазымды атқаратын адам;

4) коммерциялық параға сатып алу (заңсыз сыйақы) - коммерциялық немесе өзге де ұйымда басқару функцияларын орындайтын адамға ақшаны, бағалы қағаздарды немесе өзге мүлікті заңсыз беру, сол сияқты оның өзінің қызмет бабын пайдаланғаны үшін, сондай-ақ параға сатып алуды жүзеге асыратын адамның мүдделеріне қызметі бойынша жалпы қамқорлығы немесе салғырттығы үшін оған мүліктік сипаттағы қызметтерді заңсыз көрсету.

5) контрагент (клиент) - Серіктестік азаматтық заңнамамен реттелетін қатынастарға түскен немесе оған кіруді жоспарлаған жеке немесе заңды тұлға;

6) сыбайлас жемқорлық - Серіктестіктің лауазымды адамдарының жеке өзі немесе делдалдар арқылы мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтарды өздері не үшінші тұлғалар үшін алу немесе алу мақсатында өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және олармен байланысты мүмкіндіктерді заңсыз пайдалануы, сол сияқты осы адамдарға игіліктер мен артықшылықтар беру жолымен пара беру;

7) сыйлық - Серіктестіктің қызметкерлері және (немесе) лауазымды адамдары Серіктестік атынан және (немесе) Серіктестік есебінен контрагенттерге (клиенттерге) және өзге де үшінші тұлғаларға ұсынатын кез келген сыйлықтар, қызметтер, шақырулар, ақша, сапарлар, сыйақының өзге де нысандары, сонымен қатар Серіктестік немесе Серіктестіктің қызметкері және (немесе) лауазымды адамы Серіктестіктегі өз міндеттерін орындау шеңберінде контрагенттерден (клиенттерден) және өзге де үшінші тұлғалардан алатын сыйлықтар, қызметтер, шақырулар, ақша, сапарлар, сыйақының өзге де нысандары;

8) коммерциялық параға сатып алу (заңсыз сыйақы)/парақорлықтағы делдалдық - коммерциялық параға сатып алу (заңсыз сыйақының)/параның нысанасын коммерциялық параға сатып алу/пара берушінің немесе коммерциялық параға сатып алу /пара алушының нысанасын алатын адамның тапсырмасы бойынша тікелей беру не аталған тұлғаларға қол жеткізуде, не олардың арасындағы коммерциялық параға сатып алу/немесе коммерциялық параға сатып беру /пара беру;

9) сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес – сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, соның ішінде Серіктестікте сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, жемқорлық бойынша құқық бұзушылықтар жасауға жағдай жасайтын себептер мен шарттарды анықтау, жолын кесу, ашу, тексеру және

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 4-беті

олардың салдарларын жою бойынша өз өкілеттіктері шектеріндегі Серіктестіктің әрекеті;

10) қызметкерлер - Серіктестікпен еңбек қатынастарында тұрған жеке тұлғалар, сондай-ақ азаматтық-құқықтық сипаттағы қызметтер көрсетуге шарт бойынша тартылған тұлғалар

4. Осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатта қолданылатын, бірақ ашылмаған анықтамалар Қазақстан Республикасының заңнамасында, Серіктестік Жарғысында және ішкі құжаттарында қолданылатын анықтамаларға сай келеді.

3. Пара алу және беру, оның нысандары

5. Пара алу және пара беру - бұл бір қылмыстық модельдің екі толық жағы егер пара туралы айтатын болсақ, бұл пара алатын адам (пара алушы) және оны беретін адам (пара беруші) бар екенін білдіреді.

Пара алу - бұл ең қауіпті лауазымдық қылмыстардың бірі, әсіресе егер оны адамдар тобы жасаса немесе бопсалаумен бірге жүрсе, бұл лауазымды адамның заңды немесе заңсыз әрекеттері (әрекетсіздігі) үшін артықшылықтар мен пайда көруден тұрады.

Пара беру - лауазымды адамды заңды немесе заңсыз іс-әрекеттер (әрекетсіздік) жасауға итермелеуге не берушінің пайдасына, оның ішінде жалпы қамқорлығы немесе қызмет бабындағы бетімен кетушілік үшін қандай да бір артықшылықтар беруге, алуға бағытталған қылмыс.

6. Пара нысандары (пара нысандары) мыналар болуы мүмкін:

1) заттар, ақша, оның ішінде – валюта, банктік чектер мен бағалы қағаздар, бағалы металдар мен тастардан жасалған бұйымдар, автомашиналар, Тамақ өнімдері, бейнетехника, тұрмыстық аспаптар және басқа да тауарлар, пәтерлер, саяжайлар, гараждар, жер учаскелері және басқа да жылжымайтын мүлік;

2) пайдасы - емдеу, жөндеу және құрылыс жұмыстары, санаторий және туристік жолдамалар, шетелге сапарлар, ойын-сауық және басқа шығындарды ақысыз немесе арзан бағамен төлеу.

3) тауардың бүркемеленген түрі – борышқа берілген немесе іс жүзінде жоқ борышты өтеу түріндегі банктік қарыз, төмендетілген бағамен сатып алынған тауарларды төлеу, тауарларды жоғары бағамен сатып алу, парақорға, оның туыстарына, достарына жалақы төлеу үшін жалған еңбек шарттарын жасасу, жеңілдікпен кредит алу, дәрістер, мақалалар және кітаптар үшін қаламақыны негізсіз көтеру, казинодағы «кездейсоқ» ұтыс, қарызды кешіру, жалдау ақысын азайту, кредит бойынша пайыздық мөлшерлемелерді ұлғайту және т.б.

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 5-беті

7. Мүдделер қақтығысын болғызбау немесе реттеу туралы шектеулерді, тыйымдар мен талаптарды, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелеу мақсатында өтініштер туралы жалдаушының (жұмыс берушінің) өкілін хабардар ету туралы міндеттемені, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мақсатында белгіленген өзге де міндеттерді сақтау маңызды.

8. Айта кету керек, кейбір сөздерді, екіұшты ойлар мен ым-ишараларды басқалар пара беру туралы өтініш (тұспал) ретінде қабылдауы мүмкін.

Ондай екі ұшты ойларға, мысалы, мыналар жатады:

- «Маселені шешу қиын, бірақ шешуге болады»;
- «Құрғақ қасық ауыз жыртады»
- «Келісіп көрейік»;
- «Салмақтырақ дәлелдер қажет»;
- «Істің мән-жайын талқылау керек»;
- «Ал енді не істейміз?» және т.б.

Ұйымдардың өкілдерімен және азаматтарымен, әсіресе олардың пайда көруі лауазымды адамдардың шешімдері мен әрекеттеріне байланысты болатындармен белгілі бір тақырыпты талқылау да пара беру туралы өтініш ретінде қабылдануы мүмкін.

Мұндай тақырыптарға мысал келтірсек:

- 1) жалақының төмен деңгейі және қандай да бір қажеттілікті өтеуге қаражаттың жетіспеуі;
- 2) қандай да бір мүлікті сатып алуға, қандай да бір қызметті алуға, туристік сапарға баруға ниет білдіру;
- 3) лауазымды адамның туыстарында жұмыстың болмауы;
- 4) лауазымды адамның балаларының білім беру мекемелеріне оқуға түсуге қажеттілігі және т.б.

10. Лауазымды адамнан келіп түскен белгілі бір ұсыныстар, әсіресе егер олар пайда көруі оның шешімдері мен әрекеттеріне байланысты болып отырған ұйымдардың өкілдері мен азаматтарға бағытталған болса, пара беру туралы өтініш ретінде қабылдануы мүмкін. Мұндай жағдай ұсыныстар жақсы ниетпен айтылған және лауазымды адамның жеке пайдасына байланысты болмаса да туындауы мүмкін.

Мысалы, осындай ұсыныстарға келесілер жатады:

- 1) лауазымды адамға және (немесе) оның туыстарына жеңілдік беру;
- 2) анықталған бұзушылықтарды жою, мемлекеттік келісімшарт шеңберінде жұмыстарды орындау, қажетті құжаттарды дайындау үшін нақты компанияның және (немесе) сарапшылардың қызметтерін пайдалануға;
- 3) белгілі бір қайырымдылық қорына ақша салу;
- 4) белгілі бір спорт командасын қолдау
- 5) мәселені шенеуніктің пайдасына шешудің басқа түрлері.

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 6-беті

4. Игіліктер беруге және (немесе) алуға байланысты жағдайлар кезінде қызметкерлердің іс-қимыл тәртібі

11. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатқа сәйкес Серіктестік:

1) іскерлік сыйлықтармен алмасуды және өкілдік шығыстарды, оның ішінде іскерлік қонақжайлылықты жүзеге асыруды бизнесті жүргізудің қажетті бөлігі және жалпы қабылданған іскерлік практика деп таниды.

2) іскерлік сыйлықтар мен іскерлік қонақжайлылық шығындарына қатысты адалдық пен ашықтық атмосферасын ынталандырады.

3) даралық элементті алып тастайды, яғни сыйлықты және басқа заттарды жеке тұлғаға бермеу

12. Серіктестіктің лауазымды адамдары мен қызметкерлерінің сыйлық алуына Серіктестіктің басқа қызметкерлері немесе басқа адамдар (оның ішінде серіктестер, мемлекет және мемлекеттік органдар, кәсіподақтар мен кәсіптік бірлестіктер, нарыққа қатысушылар), тіпті қызметкер мен сыйлық берушінің ниетінде жосықсыз немесе ақылға сыймайтын ой болмаса да теріс баға беруі мүмкін.

13. Серіктестіктің лауазымды адамының/қызметкерінің отбасы мүшелеріне, туыстарына немесе өзге де жақын адамдарына оның Серіктестіктегі жұмысына байланысты қандай да бір іс-әрекет/әрекетсіздік жасауына байланысты берілген сыйлықтар Серіктестік қызметкеріне берілген сыйлықтар болып есептеледі.

14. Нұсқаулықта белгіленген сыйлықтарды қабылдауға шектеулер Серіктестік қызметкерінің отбасының айқын қатынастарына (ата-аналардың, балалардың, ерлі-зайыптылардың сыйлықтары) немесе жеке қасиетінің өзге де жақын қатынастарына, Серіктестіктегі жұмысына қарамастан орын алатын достық қатынастарға негізделген, сондай-ақ мұндай сыйлық корпоративтік сыйлық кәдесый өнімдері: қаламдар, дәптерлер, күнделіктер және т.б. болып табылатын жағдайларда сыйға тартушымен қарым-қатынасына қолданылмайды.

15. Нұсқаулықта белгіленген сыйлықтарды қабылдауға шектеулер сондай-ақ Серіктестік қызметкерлері олардың атынан үшінші тұлғалардың атына жіберетін қайырымдылықтар мен қайырымдылық жарналарға қатысты, сонымен қатар қызметкерлердің атына жіберілетін осындай қайырымдылықтар мен қайырымдылық жарналарға қатысты (емдеуге, жақын туыстарының қайтыс болуына, табиғи апаттардың салдарын жоюға қаражат жинау және басқа да қайырымдылық іс-шаралар) қолданылмайды.

16. Кез келген рұқсат етілмеген сыйлықтар дереу қабылданбауы және сыйлық берушіге қайтарылуы керек. Серіктестіктің лауазымды адамы/қызметкері Іскерлік қатынастар этикасын сақтай отырып, өзі алған сыйлықты сыйлықты алу кезінде оны кешіктірмей тікелей берушіге қайтаруға міндетті.

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 7-беті

17. Хаттамалық және ресми іс-шараларды өткізу кезінде хабар-ошарсыз түскен сыйлықтарды қайтару мүмкін болмаған жағдайда Серіктестіктің лауазымды адамдары, сондай-ақ олардың отбасы мүшелері үшінші тұлғалар арқылы келіп түскен сыйлықтарды не олардың лауазымдық жағдайына немесе қызметтік міндеттерін атқаруына байланысты алған сыйлықтарды, сондай-ақ жоғарыда аталған адамдарға олардың лауазымдық жағдайына немесе қызметтік міндеттерін атқаруына байланысты жария түрде немесе ресми іс-шаралар кезінде (тапсырылған) берілген сыйлықтарды тапсыруға міндетті, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 26 шілдедегі № 833 қаулысы "меншікке айналдырылған (түскен) мүлікті есепке алудың, сақтаудың, бағалаудың және одан әрі пайдаланудың кейбір мәселелері" белгілеген тәртіппен сатып алу туралы не сатып алудан бас тарту туралы жазбаша хабарламаны қоса бере отырып, сыйлықты алған күннен бастап күнтізбелік 7 (жеті) күн ішінде тізімдеме актісі бойынша тапсыруға міндетті.

Осы тармақтың бірінші абзацында көрсетілген адамдардың шотына түскен ақша, сондай-ақ олар "сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 1-тармағының 4) тармақшасын және 12-бабы 5-тармағын бұза отырып алған қаражат олар анықталғаннан кейін екі аптадан аспайтын мерзімде республикалық бюджетке тиісті мемлекеттік кірістер органына осындай қаражаттың түсу мән-жайлары туралы түсініктеме бере отырып аударылуға жатады.

Бұл ретте лауазымды адам сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс - қызметке (комплаенс-офицерге) сыйлық тапсырылғанын немесе республикалық бюджетке аударылғанын растайтын құжаттың көшірмесін ол тапсырылған немесе ақша аударылған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде тиісінше жібереді.

18. Хаттамалық және ресми іс-шараларды өткізу кезінде хабар-ошарсыз түскен сыйлықтарды қайтару мүмкін болмаған жағдайда Серіктестік қызметкерлері сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс - қызметке (комплаенс-офицер) оның сыйлық алған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде (егер сыйлық іссапар кезінде алынған болса іс сапардан қайтып келген күннен бастап 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей) сыйлық алғаны туралы хабардар етуге міндетті.

19. Хабарлама қызметтік жазбаны еркін нысанда жіберу арқылы жазбаша нысанда беріледі және Серіктестік қызметкерінің тегі, аты және әкесінің аты, сыйлықтың сипаттамасы, оның шамамен нарықтық құны (оны белгілеу мүмкін болған жағдайда), сыйлық берудің ықтимал себебі/негізі, сыйлық берген тұлға туралы ақпарат қамтылуға тиіс.

20. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет (комплаенс-офицер) келіп түскен хабарламаларды сыйлықтарды есепке алу журналына (нұсқаулыққа қосымша) тіркейді.

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 8-беті

21. Сыйлықтарды қайтару жөнінде шаралар мүмкін емес болғанда Серіктестіктің қызметкерлері Серіктестіктегі әкімшілік мәселелерге жауап беретін Серіктестіктің құрылымдық бөлімшесіне қабылдау-тапсыру актісі бойынша беріледі, және ол келесі мақсатта пайдаланылуы мүмкін:

- 1) Серіктестіктің үй-жайларын ресімдеу үшін;
- 2) Серіктестік қызметкерлеріне мерейтойлық, мерекелік күндерге, маңызды оқиғаларға Серіктестік атынан естелік сыйлықтар тапсыру үшін, сондай-ақ спорттық, шығармашылық жетістіктері, қоғамдық іс-шараларға қатысқаны үшін көтермелеу сыйлықтары ретінде.

22. Кез келген қызмет түрін, тауарлар мен жұмыстарды көрсеткені немесе алғаны үшін өндірілетін сыйақыларға, төлемдерге (қолма-қол/қолма-қол ақшасыз), сыйлықтарға және өзге де материалдық және материалдық емес игіліктерге тыйым салынады.

23. Серіктестіктің өкілдік шығыстары, оның ішінде іскерлік қонақжайлылыққа жұмсалатын шығыстар Серіктестіктің атынан және оның есебінен жүргізілуге тиіс, ал сыйлықтар мен қызметтер Серіктестіктің атынан және оның есебінен берілуі немесе көрсетілуі не жеке тұлғалар мен ұйымдардан, оның ішінде Серіктестікпен іскерлік қатынастары бар немесе оны құруға ұмтылатын ұйымдардан қабылдануы мүмкін, егер төменде көрсетілген критерийлер жиынтығы сәйкес келген жағдайда:

- 1) Өкілдік шығындар мен сыйлықтар Серіктестік қызметінің заңды мақсаттарымен тікелей байланысты, мысалы, бизнес-жобаларды ұсыну немесе аяқтау, келісімшарттарды сәтті орындау немесе жалпы қабылданған мерекелер;

- 2) өкілдік шығындар мен сыйлықтар қабылданған іскерлік тәжірибеге сәйкес келеді және іскерлік қарым-қатынас нормаларынан (гүлдер, жарнамалық немесе имидждік сипаттағы кәдесыйлар)аспайды;

- 3) Серіктестік атынан өкілдік шығындар мен сыйлықтардың құны қалыпты болуы және өткізілетін іс шаралардың мақсаттары мен ауқымына немесе оқиғаның маңыздылығына сәйкесінше болуы тиіс;

- 4) өкілдік шығындар мен сыйлықтардың мақсаты қызмет көрсеткені, жол бергені, қамқоршысы болғаны, құқықтар бергені, мәміле, келісім, лицензия, рұқсат немесе өзге де осыған ұқсас шешімдер туралы белгілі бір шешім қабылдағаны немесе өзге де заңсыз мақсатпен алушыға ықпал етуге тырысқаны үшін жасырын сыйақы болып табылмайды;

- 5) өкілдік шығындар мен сыйлықтар Серіктестіктің іскерлік беделіне нұқсан келтірмейді;

- 6) өкілдік шығындар мен сыйлықтар Серіктестіктің Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының қағидаттары мен талаптарына және Нұсқаулыққа, кәсіптік әдеп қағидаттары мен іскерлік қарым-қатынастың

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 9-беті

этикалық нормаларын айқындайтын өзге де нормаларға, сондай-ақ Қазақстан Республикасы заңнамасына қайшы келмейді.

7) Серіктестіктің және оның қызметкерлерінің атынан үшінші тұлғаларға валютаның нысанына (қолма-қол/қолма-қол емес) және түріне қарамастан ақша түріндегі сыйлықтарға жол берілмейді.

24. Сыйлықтың рұқсат етілуіне немесе сыйлықтармен жұмыс істеу тәртібіне қатысты өзге де мәселелерге күмән болған кезде қызметкер Серіктестіктің тікелей басшысына және сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметіне (комплаенс-офицерге) түсініктеме алу үшін жүгінуге тиіс.

5. Сыбайлас жемқорлы бағытындағы және коммерциялық параға сатып алудың ықтимал жағдайлары, сондай-ақ мінез-құлық қағидалары бойынша ұсынымдар

Арандату:

25. Қызметке жүгінген азаматтар, контрагенттер (клиенттер), Серіктестіктің немесе бөлімше қызметін тексеруді жүзеге асыратын лауазымды адамдар тарапынан ықтимал арандатушылықтарды болдырмау үшін Серіктестік қызметкерлері:

1) келушілер орналасқан қызметтік үй-жайларды және жеке заттарды (киім, сөмкелер және басқа да заттар) қараусыз қалдырмау;

2) келуші кеткеннен кейін жұмыс орнында немесе жеке заттарында қандай да бір бөгде заттар табылған жағдайда, ешқандай дербес іс-қимыл жасамай, басшылыққа дереу баяндалсын.

Параны қорқытып алу:

26. Қызметке жүгінген азаматтар, контрагенттер (клиенттер), Серіктестіктің немесе бөлімше қызметін тексеруді жүзеге асыратын лауазымды адамдар тарапынан пара беруге (алуға), коммерциялық пара беруде делдалдыққа (заңсыз сыйақы)/ паракорлыққа көндіруді болдырмау үшін, Серіктестік қызметкері істеуі тиіс:

1) пара беру және/немесе коммерциялық пара беру тақырыбын қабылдауға дайын немесе үзілді-кесілді бас тарту ретінде түсіндірілуі мүмкін асығыс мәлімдемелерге жол бермей, өте сақ, сыпайы болыңыз;

2) ұсынылған шарттарды мұқият тыңдап, дәл есте сақтаңыз (сомалардың мөлшері, тауарлардың атауы және қызметтердің сипаты, пара беру мерзімдері мен тәсілдері, коммерциялық пара беру нысаны, мәселелерді шешу реттілігі);

3) пара беру және/немесе коммерциялық пара беру уақыты мен орны туралы мәселені келесі әңгімеге ауыстыруға тырысыңыз және келесі кездесуге жақсы таныс орын ұсыныңыз;

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 10-беті

4) әңгіме барысында бастама көтермеу, көбірек "қабылдауға тырысыңыз", сұхбаттасушыға "сөйлеуге" мүмкіндік беру, мүмкіндігінше көп ақпарат алыңыз;

5) егер диктофон болса, пара және/немесе коммерциялық пара беру туралы ұсынысты (жасырын) жазуға тырысыңыз;

6) осы факті туралы жоғары тұрған басшылыққа қызметтік жазба нысанында жазбаша түрде баяндалсын;

7) дайындалып жатқан қылмыс туралы жазбаша немесе ауызша түрде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға не Call-орталыққа (1424) хабарласу.

Мүдделер қақтығысы:

27. Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты болдырмау мақсатында:

1) мүдделер қақтығысының кез келген мүмкіндігіне мұқият болыңыз;

2) мүдделер қақтығысының туындауының кез келген мүмкіндігін болдырмау жөнінде шаралар қабылдау;

3) мүдделер қақтығысы немесе оның туындау мүмкіндігі туралы Сізге белгілі болған бойда тікелей бастығыңызға жазбаша түрде хабарлаңыз;

4) тікелей басшының келісімі бойынша туындаған мүдделер қақтығысын еңсеру жөнінде шаралар қабылдау;

5) мүдделер қақтығысының тарабы болып табылатын қызметкердің лауазымдық ережелерін, нұсқаулықтарын оны белгіленген тәртіппен лауазымдық міндеттерін атқарудан шеттетуге дейін және (немесе) мүдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартуға дейін өзгерту;

6) Серіктестік мүдделерінің қақтығыстарын реттеу бойынша саясат талаптарын сақтау жөніндегі комиссия құрылсын.

28. "ЖЭК жөніндегі ҚЕАО" ЖШС-де мүдделер қақтығысын реттеу жөніндегі саясаттың талаптарына сәйкес мүдделер қақтығысын болдырмау немесе реттеу туралы шектеулерді, тыйымдарды және талаптарды сақтау, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға итермелеу мақсатында өтініштер арқылы жалдаушының (жұмыс берушінің) өкілін хабардар ету туралы міндет, және де өзге де сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға қарсы іс-қимыл міндеттер маңызды.

6. Сыбайлас жемқорлық жағдайындағы қызметкерлердің іс-қимыл алгоритмі

29. Сыбайлас жемқорлық сипаттағы құқық бұзушылық туралы хабарлау нысандарының бірі сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға немесе Call-орталыққа (1424) ауызша немесе жазбаша өтінішпен анонимді түрде жүгіну болып табылады. Бұл ретте бұл жағдайда өтініш беруші

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 11-беті

анонимділікке байланысты жауап алуға сене алмайтынын, ал қылмыс туралы анонимді өтініштің өзі, мұндай өтініште дайындалып жатқан немесе жасалған қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы мәліметтер болған жағдайларды қоспағанда, қылмыстық іс қозғауға себеп бола алмайтынын есте ұстаған жөн.

30. Параны қорқытып алу жағдайында Серіктестік қызметкері сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға жүгінуі және параны қорқытып алу немесе коммерциялық параға сатып алу фактісі туралы өтініш жазуы қажет, онда мынадай мәліметтер егжей-тегжейлі көрсетіледі:

- 1) лауазымды тұлғалардың қайсысы (тегі, аты, әкесінің аты, лауазымы, мекеменің атауы) пара алады немесе коммерциялық құрылымдар өкілдерінің қайсысы пара беруге итермелейді;
- 2) қорқытып алатын параның (пара берудің) сомасы мен сипаты қандай;
- 3) қандай нақты әрекеттер (немесе әрекетсіздік) үшін пара алады немесе коммерциялық параға сатып алады;
- 4) қай уақытта, қай жерде және тікелей пара беру немесе коммерциялық параға сатып алу қалай өтілуі керек.

31. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға жүгінумен қатар Серіктестіктің лауазымды адамдары мен қызметкерлері сыбайлас жемқорлық сипатындағы құқық бұзушылық фактілері туралы, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық қылмыстары мен сыбайлас жемқорлық сипатындағы белгілері бар жағдайлар анықталған және/немесе оларға тап болған кезде Серіктестіктің лауазымды адамдары мен қызметкерлері Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметке (комплаенс-офицерге) және Серіктестіктің бас директорына хабарлауға тиіс.

7. Басшылардың, қарамағындағылардың сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін жауапкершілігі

32. Сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған шараларды күшейту мақсатында бағыныштылары сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасаған және олардың кінәсі сотта дәлелденген басшылардың дербес жауапкершілігін білдіретін норма қарастырылған.

Тәртіптік жауапкершілік мыналарды қамтиды:

- 1) ескертулер;
- 2) сөгіс;
- 3) қатаң сөгіс;
- 4) Еңбек кодексінде көзделген негіздер бойынша жұмыс берушінің бастамасы бойынша еңбек шартын бұзу.

33. Басшы өзінің тікелей қарамағындағысына қатысты заңды күшіне енген соттың айыптау үкімі болған кезде жұмыстан шығаруға өтініш беруі тиіс

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 12-беті

немесе ақтамайтын негіздер (рақымшылық жасау, белсенді өкіну, тараптардың татуласуы және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да ақтамайтын негіздер) бойынша қылмыстық істі тоқтату туралы шешім қабылдауға тиіс.

34. Жұмыстан босату туралы өтініш басшыны қызметке тағайындаған жауапты адамға беріледі. Жұмыстан босату және тәртіптік жаза қолдану туралы шешім қабылдау басшыны осы лауазымға тағайындаған адамның құзыреті болып табылады.

Басшының орнынан кету мерзімі 10 күнтізбелік күнді құрайды.

Тікелей бағынысты адам сыбайлас жемқорлық сипатындағы құқық бұзушылық жасаған кезде басшы осы лауазымға тағайындалған күннен бастап 3 ай өткен соң дербес жауапты болатынын назарға алу қажет.

Бұл ретте, жоғарыда аталған жауапкершілік "сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы"Қазақстан Республикасы Заңының 24-бабына сәйкес тікелей бағынысты адам жасаған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы дербес хабарлаған басшылыққа қолданылмайды.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы хабарлаған немесе сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға өзге де жолмен жәрдемдесетін қызметкер мемлекеттің қорғауында болады және Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен көтермеленеді.

Бұл ереже заңға сәйкес жауаптылыққа жататын сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық фактісі туралы жалған ақпарат хабарлаған адамдарға қолданылмайды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға жәрдем көрсететін қызметкер туралы ақпарат мемлекеттік құпия болып табылады және заңда белгіленген тәртіппен беріледі. Аталған ақпаратты жария ету заңда белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау қаржы-есеп орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 13-беті

*«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің
 Сыбайлас жемқорлыққа және
 коммерциялық параға сатып алуға қарсы
 іс-қимыл жөніндегі нұсқаулығына
 қосымша*

Үлгі

Сыйлықтар мен қонақжайлылық актілерін есепке алу журналы

№ р/с	Сыйлықтар, қонақжайлылық актілерін көрсету уақыты	Сыйлықтар, қонақжайлылық актілері туралы хабарлаған адамның Т.А.Ж және лауазымы	Сыйлық атауы, сипаттамасы	Сыйлық алған адамның Т.А.Ж. және лауазымы	Сыйға тартушы адамның Т.А.Ж.	Ерекше белгілері
1	2	3	4	5	6	7

Жаңартылатын энергия көздерін қолдау жөніндегі қаржы-есеп айырысу орталығы	«ЖЭК жөніндегі ҚЕАО» ЖШС-нің Сыбайлас жемқорлыққа және коммерциялық параға сатып алуға қарсы іс-қимыл жөніндегі Нұсқаулық	
	1-редакция	15 беттің 14-беті

Келісу парағы

Должность	Ф.И.О.	Дата	Подпись
Бас директор	Налибаева Г.К.		
Заңды сүйемелдеу және әкімшілік-экономикалық қамтамасыз ету Департаментінің Директоры	Бактығалиева Е.В.		
Сыбайлас жемқорлыққа қарсы Комплаенс-қызметінің Комплаенс-офицері	Мукушева М.Ш.		

